

Innspill til utredning av nasjonalt månedskort

Vi vil først understreke den store samfunnsnyttene som kollektivtrafikken har, og at det er veldig positivt at det er interesse og vilje på Stortinget til å satse på kollektivtrafikken. Byutredningene viser at nullvekstmålet ikke vil nås med videreføring av dagens politikk. Det er derfor avgjørende med nye virkemidler, herunder en styrking av kollektivtilbudet.

Kollektivtrafikken står midt i betydelige kostnadsøkninger. TØI (2025) har dokumentert en realvekst i kostnadene på 25 % i bussmarkedet fra 2019-24. Tidspunktet for når kostnadsveksten slår inn, varierer mellom fylker avhengig av tidspunkt for når kontrakter må fornyes. Det var derfor viktig med økte statlige overføringer i Stortingets budsjettvedtak før jul, men vi er svært bekymret for videre kostnadsvekst i mange fylker i årene fremover, med fare for kutt i tilbudet.

Under pandemien så vi et betydelig fall i kollektivtrafikkens andel av inntekter som kommer fra billettinntekter. Denne situasjonen har vedvart, som betyr at kollektivtilbudet har blitt mer avhengig av offentlige støtte. Det gir økt usikkerhet i en bransje som opererer med kontrakter i et tiårsperspektiv. Billettinntekter er likevel en viktig del av finansieringen av kollektivtrafikk, spesielt i byområdene.

Våre innspill:

- Det er godt dokumentert at frekvens og kvalitet på tilbudet er sentralt for om folk velger å reise kollektivt. Vi er svært bekymret for at den sterke kostnadsveksten kan gi til kutt i tilbudet. Kollektivtrafikkforeningen understreker betydningen av bedre langsiktige rammebetingelser med økte midler til å opprettholde og videreutvikle tilbudet.
Vi advarer derfor mot eventuelle takstreformer uten at dette sammenfaller med økte rammer og bedre rammebetingelser for kollektivtrafikken.
- Vi er bekymret for at staten ikke vil dekke hele bortfallet av kostnader som ligger i et nasjonalt månedskort over tid. Konsekvensen vil være at fylkeskommunene vil måtte finansiere reduserte billettpriser med å kutte i tilbudet, stikk i strid med nullvekstmålet og at ambisjonen om at flere skal reise kollektivt.
Vi anbefaler derfor at utredningen ser på mekanismer for å håndtere dette spørsmålet, eksempelvis gjennom årlige avklaringer av tilskudsbehov basert på et omforent faglig grunnlag.
- Det er et nasjonalt mål å legge til rette for sømløse reiser på tvers av transportmidler, som bl.a. mikromobilitet, samkjøring, bildeling og bestillingstransport. For å lykkes bedre med dette, er enklere og mer attraktiv prising på tvers av transporttjenestene viktig. Flere av våre medlemmer eksperimenterer med prissetting og integrering av transporttjenester. Et statlig prissatt månedskort på buss, båt og bane vil kunne gjøre det mer komplisert å integrere prismodeller på tvers av transporttjenester, ved at terskelen for å ta i bruk andre transporttjenester enn de som er dekket av det nasjonale månedskortet, forblir høy.
Vi anbefaler derfor at denne problemstillingen adresseres i utredningen.

- Et nasjonalt rimelig månedskort vil kunne begrense fylkeskommunenes takstmyndighet. Andelen som bruker enkeltbillett vil trolig reduseres betydelig, det vil bli vanskeligere å differensiere pris og produkter, og det vil bli krevende å øke prisen for å finansiere tilbudet der det er hensiktsmessig. Lavere pris på kollektivtrafikk kan også påvirke andelen som benytter gange og sykkel.
Vi anbefaler at også denne problemstillingen adresseres i utredningen.

Olov Grøtting
Daglig leder
olov.grotting@kollektivtrafikk.no
Tlf.: 918 20 510

Daniel Rees
Spesialrådgiver
daniel.rees@kollektivtrafikk.no
Tlf.: 994 52 400